

Leto XX.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčičevi
ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti, hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, ponedeljek 27. septembra 1937

Cena posamezni
številki din 1'50

Po uveljavljeniu zadružnega zakona

Zadružni zakon je bil razglašen v »Službenih novinah« in je s tem stopil v veljavo. Ko je bila še v skupščini debata zaradi tega zakona, so naglašali tako vladni in opozicijski poslanci, da se bo s tem zakonom začela nova doba za zadružništvo. Zelimo, da bi se te optimistične napovedi tudi izvršile, čeprav nam zaenkrat še manjka prave vere v to.

To pa predvsem zato, ker daje novi zakon prevelike ugodnosti vsem zadrugam brez razlike, da pomeni danes že zadružna oblika sama za vsako podjetje velik plus. Neizogibna posledica tega je, da bodo nastajale nove zadruge ne v prvi vrsti zaradi zadružne misli, temveč iz čistih poslovno-spekulativnih namenov. Zakaj se vendar ljudje ne bi posluževali davčnih olajšav, če se jim pa te prinašajo kar na krožniku. In da ta naša napoved ni brez podlage, dokazuje ustanovitev »Nabavljalne zadruge industrialcev kr. Jugoslavije«, s katero se je zadružna misel že privredila ad absurdum. A kljub temu bodo tudi ti največji kapitalni mogotci deležni zadružnih privilegijev. Zakon, da velja zaščita samo socialno šibkim elementom, je tu temeljito pogažen in kar pikantno je, da k temu molče tudi voditelji zadružništva. Ali se res tako boje diskusije o privilegijih?

In vendar se tej diskusiji ne bo mogoče ogniti, že v interesu samega zadružništva. Kajti ti privilegiji bodo nujno privabili v zadružne vrste tudi elemente, ki v zadružništvo ne spadajo. Ti privilegiji pa bodo končno vplivali tudi na zadruge same, da se bodo manj zanašale na svoje lastno delo, ko pa na blagoslov teh privilegijev. Zadružni duh bo stopil v ozadje, v ospredju pa bo zato tem bolj čisto poslovni duh. Materialni uspehi zadrug bodo morda s tem večji, toda njih upravičenost bo vsak dan manjša, ker pač nima ne država in ne javnost nobenega posebnega interesa na tem, da posebej ščiti podjetja, ki poslujejo prav tako ko vsa druga. Pod silo razmer bo država prisiljena, da revidira določbe o posebnih olajšavah zadrugam.

Tedaj pa se prav lahko zgodi, da se bo odvzelo preveč ugodnosti zadrugam, kakor se dajejo danes te preštevilnim zadrugam. Prav verjetno je, da bodo takrat morale plačati račun čiste in prave zadruge za prevelike ugodnosti, ki so jih uživale nepravne zadruge. Rezultat teh prevelikih in preštevilnih privilegijev bo torej v škodo ravno pravih zadrugam.

Zato pravimo, da je v interesu zadružništva samega, če se ne izogiba debati o privilegijih. Pa tudi iz drugih razlogov bi bila takšna debata zelo koristna. Jedro vsega zadružništva je v kreditnih zadrugah, ker te so temelj gospodarske osamosvojitve kmetijskega ljudstva. Te morejo tudi dati sredstva za vse druge produktivne zadruge. Danes pa vidimo, da so baš te kreditne zadruge na tleh, pa čeprav uživajo tudi te zadružne privilegije. Dokaz, da je treba za te zadruge storiti nekaj več in da so potrebne posebne pomoči. In za vse slovensko gospodarstvo bi tudi bilo silno važno, da bi se jim ta

posebna podpora dala, a nanjo se kar pozablja. Tudi v tem je znak, da je prava zadružna misel potisnjena že v ozadje in da je nabavljajno zadružništvo danes na višku.

Nič ne dvomimo, da bodo nekateri tudi te naše dobrohotne besede sprejeli kot napad na zadružništvo. Takšnega postopanja smo že vajeni in zato nas tudi ne more razburiti. Še manj pa odvrniti od tega, da ne bi še naprej opominjali

na nujno potrebo, da se vrne v naše zadružništvo zopet pravi zadružni duh, ko bodo zadruge gledale predvsem na to, da dvignejo gospodarstvo na deželi, ne pa da delajo navadne trgovske posle. Močne in napredujoče so bile naše zadruge, ko so jih vodili požrtvovalni zadružniki in takrat so bile blagoslov za narod. Stari ideal naših zadrug je treba zopet poživiti,

ker bodo sicer naše zadruge kmalu popolnoma zbirokratizirane, kakor so danes že mnoge. Kajti kadar naraste obseg poslovanja zadruge tako, da ga posameznik ne more več pregledati, temveč da treba postaviti poseben uredniški aparat, ki vodi vse posle, takrat je tudi zadružna misel na umiku. In to se more danes le pri premmogih zadrugah tudi že konstatirati.

dolžnikov in 536'6 milijona din in na podružnico v Sarajevu 142.888 dolžnikov s 321'3 milijona dinarjev dolga.

Za te dolgove bi morali plačati kmetje do srede septembra prve anuitete. Po računih PAB bi znašala vsota prvih anuitet približno 230 milijonov din. Do 18. septembra pa jih je bilo plačanih za samo 74'2 milijona din, to je nekaj manj ko ena tretjina vsote. Od 651.155 dolžnikov je plačalo prve obroke le 271.400 dolžnikov.

Značilno je, da so največ plačali slovenski kmetje-dolžniki.

Tako je plačalo prvi obrok od 54.186 dolžnikov podružnice v Ljubljani 37.521 ali 69'0 odstotka, ki so skupno plačali 35'1 odstotka, to je več, kakor pa znaša državno povprečje (32'5 odstotka).

V Zagrebu je plačalo 57'5 odstotka dolžnikov, v Beogradu 40 odstotkov, v Sarajevu pa samo 20'6 odstotka. V Sarajevu so plačali kmetje le 10'9 odstotka dolžnih anuitet.

Iz teh podatkov se vidi, da so bili plačani predvsem manjši dolgovi do 25.000 din, za katere se plačuje anuiteta le od na polovico znižanega zneska, dočim morajo drugi dolžniki plačati to od celega dolga. Vzrok, da je bilo tako malo plačanih anuitet je tudi v tem, ker še niso rešene vse prošnje za znižanje dolga.

Priv. agrarna banka baže name-rava, kakor poroča »Jugoslav. Kurir«, v kratkem pričeti z izterjavanjem dolžnih anuitet po davčnih upravah. Obrazci za te prisilne izterjave so že gotovi in bodo v kratkem razposlani. Mnenja smo, da bi morala PAB s tem izterjavanjem počakati vsaj tako dolgo, dokler niso rešene vse prošnje za znižanje dolga. Sele ko bodo te prošnje rešene, bo tudi situacija popolnoma čista in tedaj se bo tudi šele mogla izreči končna sodba o tem, če kmetski dolžniki dobro ali slabo plačujejo svoje dolgove. Zato naj PAB izterjavanje kmečkih dolgov še odloži.

Za 666 milijonov aktivna naša zunanja trgovina

V prvih osmih mesecih t. l. smo izvozili blaga za 3959'9 milijona din, uvozili pa le za 3294 milijonov, da je naša trgovinska bilanca aktivna za 665'9 milijona din.

Lani smo v istem času izvozili za 2.333'7, uvozili pa za 2.587'7 milijona din, da smo bili pasivni za 254 milijonov din.

Naš izvoz se je letos v prvih osmih mesecih povečal za 1626'2 milijona din ali za 69'9 odstotka, uvoz pa za 705 milijonov din.

Sodelovanje italijanskih in jugoslovanskih železnic

»Italo-Jug« poroča, da je prišlo do sporazuma med italijansko in jugoslovansko železniško upravo, da si ne bosta več medsebojno konkurirale, temveč sodelovale. Pogajanja, ki so bila v ta namen začeta, so potekala ugodno. Posebno se je pogrešalo, da ni bilo nobenega posebnega organa, ki bi služil kot zveza med obema generalnima direkcijama. Da se ta nedostatek odpravi, je italijanska gen. direkcija kot finančno močnejša sklenila, da ustvari tak organ v obliki Urada italijanskih državnih železnic v Beogradu. Ta urad bo v najkrajšem času tudi otvoren. Zainteresirani krogi pričakujejo od delovanja tega urada zelo ugodne rezultate.

Napačen zaključek Nainovejši „argument“ zagovornikov „Ta-Te“

tastrofa, če bi pri še tako ugodnih pogojih nazadovala trgovina v Beogradu.

Te velike konjunktore naravno tudi »Ta-Ta« ni mogla zaustaviti in jo je nasprotno tudi sama bila deležna. Konjunktura je bila pač tako močna, da je prenesla tudi konkurenco »Ta-Te«. Ta konjunktura pa ni prav nobena zasluga »Ta-Te« in je zato naravnost smešno, pisariti, da se je trgovina v Beogradu dvignila, odkar je v Beogradu »Ta-Ta«. Moglo bi se kvečjemu reči, da se je dvignila kljub »Ta-Ti«!

Nekaj drugega bi bilo, če bi mogla dokazati »Ta-Ta« neko zvezo med splošnim dvigom gospodarstva in njenim delovanjem. Te zveze pa ni in je nihče ne more sfabricirati.

Agrarna kriza je nehala brez sodelovanja »Ta-Te«, državne dotacije je dobil Beograd tudi brez pomoči »Ta-Te« in prav tako se je število prebivalstva pomnožilo čisto brez ozira na »Ta-To«. To je prav tako, kakor je Beograd po vojni doživel svojo prvo veliko konjunkturo, ko je število trgovin še vse drugače naraslo ko sedaj, prav tako pa število zavarovancev, pa čeprav o »Ta-Ti« takrat še ni bilo ne duha ne sluha. Samo dičanje s tujim perjem so zato samohvale »Ta-Te« o njenih dozdavnih zaslugah za dvig trgovine. Ta dvig je posledica čisto drugih faktorjev, predvsem pa konjunktore.

Sicer pa je treba tudi še k statističnim številkam samim, ki jih navaja »Ta-Ta«, nekaj dostaviti.

Ves dvig števila zavarovancev nikakor ne gre na račun zboljšanja gospodarskega stanja, temveč je tudi posledica vedno bolj stroge evidence članstva pri naših okrožnih uradih. Statistika »Trgovačke omladine« je brez istočasne primerjave z gibanjem članstva pri »Mercurju« popolnoma brezpomembna, ker ne pove nič. Znano je vendar, da mnogi iz Merkurja prestopajo k Trg. omladini in Trg. bolniškemu in podpornemu društvu v Ljubljani. Povišanje delav-

skih mezd je posledica — ne »Ta-Te«, temveč številnih stavk, ki so bile v vsej državi. Ta povišanja so si izvojevali delavci in nima pri tem »Ta-Ta« nobenih zaslug, kvečjemu če bi »Ta-Ta« organizirala ta stavkovna gibanja. Tega pa menda niti najbolj patentirani zagovorniki »Ta-Te« ne bodo trdili. Kar se tiče višjih plač ženskih moči ko moških v Beogradu, je to tudi poglavje za sebe. V Beogradu so pač ženske pisarniške moči bolje plačane ko moški delavci ter tudi pri tem nima »Ta-Ta« nobene zasluge.

Če se hoče že bahati »Ta-Ta« z višino ženskih plač, potem naj lepo objavi, kako plačuje svoje uslužbenke in kako jih plačujejo drugi. Seveda pa mora te številke »Ta-Te« ugotoviti posebno in objektivna komisija! Samo v tem primeru, če bi »Ta-Ta« mogla dokazati, da je z višino svojih plač vplivala na splošno povišanje ženskih plač, bi se smela z njimi tudi postavljati. Tako pa je njen »argument« le za nekritične ljudi.

Sicer pa se vidi vsa praznота Ta-tinega argumenta iz naslednjega: Tudi v Novem Sadu, Ljubljani, Zagrebu in po drugih mestih, kjer ni nobene veleblagovnice »Ta-Te« in še nobene njene podružnice, se je znižalo število konkurzov, povečalo število trgovinskih obratov, naraslo število zavarovancev in narasla tudi dnevna zavarovana mezda. Po logiki »Ta-Te« in slavnega »Narodnega blagostanja« bi mogli o vseh teh mestih reči, da se je to zboljšanje doseglo samo zato, ker ni v teh krajih »Ta-Te«.

Zato pa ne mešajmo pojmov in zato ne pripisujmo tega, kar je posledica občnih razmer, posameznim podjetjem.

Zato pa tudi najnovejši »argument« »Ta-Te« ni mogel oslabiliti zahteve trgovstva, da se morajo veleblagovnice v naši državi prepovedati. Dovolj je, če si je že tuji kapital osvojil naše rudnike in če ima vedno močnejšo pozicijo v industriji in denarništvo. Nikakor pa se ne sme dopustiti, da bi osvojil še našo trgovino, ki je dosedaj večinoma le še v nacionalnih rokah.

Kako se plačujejo kmetski dolgovi

Pred prisilnim izterjavanjem kmetijskih dolgov

Privilegirana agrarna banka, pri kateri so centralizirani vsi kmetijski dolgovi, je objavila podatke o dosedanjih plačilih kmetijskih dolžnikov. Vseh kmetijskih dolžnikov je prevzela banka od denarnih zavodov 651.155, ki so bili dolžni 2'8 milijarde dinarjev.

Od teh dolžnikov in dolgov je odpadlo:

na centralo v Beogradu 328.588 dolžnikov in 1407'5 milijona din dolga,

na podružnico v Ljubljani 54.186 dolžnikov in 550'8 milijona din, na podružnico v Zagrebu 130.593

800 milijonov suficita za leto 1936./37.

Zaključni računi za proračunsko leto 1936/37. bodo v kratkem gotovi. Kakor se poroča iz Beograda, je bil po teh računih dosežen suficit skoraj 800 milijonov din.

Kabel Maribor—Beograd bo izročen prometu na jesen 1939

Ministrski svet je izdal uredbo o nabavi in položitvi telefonskega kabla med Beogradom, Zagrebom, Mariborom in avstrijsko mejo. Poštni minister se z uredbo pooblašča, da najame za položitev kabla potrebno posojilo pri Drž. hip. banki v znesku 267 milijonov din. Posojilo bo plačano z letnimi obroki v višini 30 milijonov din iz proračunskih sredstev poštne ministarstva.

Poštni minister dr. Kaludjerčić je dal ob tej priliki posebno izjavo, v kateri navaja, da bo posojilo plačano do 1. oktobra 1947. Kabel bo dolg 700 km (v naši državi) in njegova skrajna zmogljivost bo 90 zvez. Zaenkrat pa se bo njegova kapaciteta uporabila le na pol. Dela za položitev kabla bodo trajala 2 leti in bo izročen kabel prometu na jesen 1939. S položitvijo tega kabla bo telefonska mizerija pri nas v glavnem premagana, kar se namreč tiče medkrajnevnega prometa. Država je imela dosedaj zaradi pomanjkljive telefonske službe približno 25 milijonov din na leto izgube. Ta izguba bo sedaj odpadla ter se bodo dohodki države od telefonskega prometa podvojili.

Ni treba posebej poudarjati, da so zlasti zadovoljni gospodarski ljudje, da bo vendar enkrat položen novi kabel Maribor—Beograd.

Močna pasivnost italijanske trgovinske bilance

Obseg italijanske zunanje trgovine se je v prvem letošnjem polletju močno povečal. Dočim je znašal v l. 1936. samo 4,9 milijarde lir, je narasel v prvem polletju 1937 na 12,3 milijarde lir. V večji meri pa se je povečal uvoz ko izvoz, kakor kažejo naslednje številke.

Italija brez kolonij:

Uvoz		
v milijonih lir		
1935	1936	1937
7.663	2.786	6.935
Izvoz		
4.478	1.254	3.777
Saldo		
3.185	1.532	3.158

S kolonijami je narasel uvoz od 2.858 milijonov lir v l. 1936. na 7.071 v l. 1937., izvoz pa od 2.122 na 5.251, da se je pasivnost trgovinske bilance znižala na 1.820 milijonov lir. Največ je uvozila Italija v l. 1937. žitarice, premoga, bombaža, oljnatega semena in bakra, volne itd. Izvozila pa je največ pomaranč, bombažnih tkanin, umetne svile, avtomobilov in bombažnega prediva.

Pred reorganizacijo ital. zunanje trgovine

Po rimskih poročilih namerava italijanska vlada izpremeniti sedanji sistem ital. zunanje trgovine. Ni pa še znano, kakšna bodo načela nove italijanske politike. Na vsak način pa bo Italija pridržala klirinški sistem, ki ga na namerava izpremeniti tako, da ne bo Italija proti nobeni drugi državi pasivna. Uvoz iz ene države ne bo smel presežati italijanske izvoza v določeno državo. Kako bo ta cilj italijanska vlada tudi dosegla, je čisto nejasno, ker se pasivnost italijanske zunanje trgovine pač ne da odpraviti tako zlepa.

V zvezi s tem se govori, da pripravlja rimska vlada nov načrt za ureditev izvoza industrijskih predmetov, in sicer v tem smislu, da bi se surovine izvažale v čim manj-

ši meri, namesto njih pa gotovi izdelki. Reorganizacija ital. zunanje trgovine bi morala biti gotova do konca leta 1938.

Kakor se iz vsega tega vidi, ni vsa reorganizacija nič drugega ko forsirana avtarkija.

»Snia Viscosa« v Jugoslaviji

Znana italijanska tvornica »Snia Viscosa« je zaprosila v Jugoslaviji za dovoljenje, da zgradi svoje podjetje v Jugoslaviji. Milanska

družba namerava v ta namen investirati 5 milijonov lir.

Jugoslovanski izvoz v Italijo

V letošnjem prvem polletju smo izvozili v Italijo blaga za 249,7 milijona din, t. j. za 217,5 milijona din več kakor pred enim letom. Izvozili pa smo (v milijonih din): pšenice za 15, koruze za 10,6, fižola za 6, žive živine za 42, živih prašičev za 11, žive perutnine za 9, svežega mesa in zakla-

ne živine za 8,2, jaje za 8,9, slanice za 2,2, lesa za 92,7 in drugega blaga za 43,2 milijona din.

Večja prodaja italijanskih avtomobilov

Letos se opaža mnogo bolj živahna prodaja italijanskih avtomobilov kot druga leta. Tako se je v zadnjem tromesečju prodalo v Italiji povprečno po 2228 avtomobilov na mesec. To pomeni, da se je prodaja povečala za 45%, ker lani se je prodalo le 1533 avtomobilov na mesec.

Važna gospodarska vprašanja

Prevknjižba terjatev in državnih dobav na račun davčnih obveznosti dobavitelja

Zveza industrijecev v Ljubljani je izdala novo okrožnico, v kateri obravnava tudi več splošno važnih gospodarskih vprašanj. Tako daje na vprašanje, v katerih primerih je mogoče plačati državne davke z odstopom terjatev proti državi, naslednje pojasnilo:

Ako ima davčni zavezanec terjatve proti državi, ki so likvidne in izplačljive pri dravski finančni direkciji, more zahtevati s posebno in kolkovano vlogo, naslovljeno na računski oddelek dravske finančne direkcije, da se njegova terjatev preknjiži za račun dolžnih davkov. To pa se more zgoditi le na podlagi od pristojnih nakazovalcev občne državne uprave že izstavljenih in dravski finančni direkciji že predloženih plačilnih nalogov. Zato naj se v teh vlogah vedno navede številka in datum plačilnega naloga, katerega je pristojno nakazovalno oblastvo izdalo dravski finančni direkciji.

Terjatev davčnih zavezancev proti resorom, ki imajo lastne likvidature in lastne blaginje, na primer vojska in mornarica ter promet (železnica, pošta, gozdne uprave, državni rudniki itd.), finančna uprava v nobenem primeru ne more prevknjižiti. Davčni zavezanci morejo v teh primerih pri pristojnih specialnih blaginjah sami izposlovati prevknjižbo terjatev na račun dolžnih davkov.

Prevknjižbe so možne samo za račun državnih davkov. Prevknjižbe terjatev iz državnih dobav za račun obveznosti proti samoupravam (avtonomne doklade, bednostni sklad itd.) v nobenem primeru niso dopustne.

Le na prednji način in po računskem odseku finančne direkcije se morejo kriti davčni zaostanki strank z raznimi nepokritimi računi in terjatvami proti državi.

Dokler prevknjižba ni izvedena, se brezpogojno predpisujejo eksekucijski stroški in zamudne obresti, ker redno plačevanje davkov ni v nobeni pogojni zvezi z državnimi dobavami. Vse tozadevne prošnje strank se načeloma zavračajo.

Kar se tiče prevknjižbe davčnih dobroimetij, velja naslednje:

Prevknjižba dobroimetja privatne stranke na davčne zaostanke druge privatne stranke ni dopustna.

Pač pa je vsaka stranka upravičena zahtevati, da se njeno dobroimetje na državnih davkih in na avtonomnih dokladah prevknjiži na vse one njene obveznosti, ki se pobirajo po davčnih uravah, pa naj bodo to druge davčne oblike, takse, kakršne koli državne davščine in tudi samoupravne doklade, bednostni fond itd.

Pri takih prevknjižbah se upošteva vedno le predpis za celo tekoče leto, ki mora biti za določeno leto definitivno izvršen, kajti le v tem primeru se more z gotovostjo izjaviti, da ni v določenem letu pričakovati več prirastkov. Celoten

predpis deliti samo na že v plačilo zapadle obroke pri prevknjižbah ni dopustno.

Za davčne oblasti se morajo voditi trgovske knjige v državnem jeziku

V konkretnem primeru je reklamacijski odbor odločil, da se trgovske knjige, ki se vodijo v nemškem jeziku, ne morejo smatrati za redne trgovske knjige v smislu določb o davčnem odmernem postopku. Proti tej odločbi je vložila prizadeta stranka tožbo na upravno sodišče, ki je določeno odločbo reklamacijskega odbora razveljavilo, češ da predpisuje pravilnik k čl. 120. zakona o neposrednih davkih samo to, da se morajo trgovske knjige voditi v živem jeziku. Proti tej odločbi upravnega sodišča se je državni zastopnik pri reklamacijskem odboru pritožil na državni svet, ki je sodbo upravnega sodišča razveljavil in

potrdil odločbo reklamacijskega odbora na podlagi teh razmotiranj:

Po čl. 3. ustave je službeni jezik kraljevine Jugoslavije srbsko-hrvatsko-slovenski. To pomeni, da se morajo stranke pri državnih oblastih posluževati samo tega jezika. Potemtakem more sprejeti oblastvo pismene dokaze samo tedaj, ako so v službenem jeziku, oziroma ako so iz tujega jezika na službeni jezik prevedeni in overjeni. To velja še tem bolj, ker je minister za trgovino in industrijo z odločbo VI. br. 1588 z dne 25. marca 1921 odredil vsem tujim delniškim družbam, da morajo voditi svoje knjige v službenem jeziku. Ako velja ta odredba za vse tuje družbe, je gotovo, da se naša tudi na domače.

Iz teh razlogov se trgovske knjige, ki se vodijo v tujem jeziku, ne morejo koristno uporabiti niti pred davčnim, niti pred reklamacijskim odborom.

Romunska gospodarska konjunktura

Finančni minister Caneio je sprejel romunske novinarje ter jim dal kratek pregled o gibanju državnih dohodkov v tekočem proračunskem letu, ki se začne v Romuniji tako kakor pri nas, dne 1. aprila. Dohodki so v prvih petih mesecih letošnjega proračuna preslegli predvideno višino. Neposredni davki so dali za 20% večje dohodke, posredni za 23%, takse za 27% ter režijski, in monopolski dohodki za 33 oziroma za 3% večje dohodke, kakor pa so bili proračunani. Skupno so bili letos državni dohodki za 1,4 milijarde lejev višji ko v isti dobi lani. Zaradi tega ugodnega stanja državnih financ, ki jamčijo za popolno izvedbo proračuna, se more sklepati na ugodno gospodarsko stanje, a tudi na ugoden zaključek proračunskega leta, čeprav je ta za 2 milijardi višji od lanskega. Finančni minister presoja optimistično tudi nadaljnji razvoj državnih financ ter romunskega gospodarstva.

To zboljšanje dokazujejo tudi številke o hranilnih vlogah pri Narodni banki, hranilnicah in poštenem čekovnem uradu. V zadnjih treh letih so se vloge pri Narodni banki podvojile, pri hranilnicah potrojile in poštenem čekovnem uradu celo podelile. Tudi borzni tečaji državnih rent so se v zadnjih letih močno okrepili. Deloma so celo presegle svojo nominalno vrednost ter dosegle dvojno vrednost prejšnjih tečajev.

Polletne bilance bank dokazujejo znatno likvidnost bukareštanskega trga. Tako terminske vloge ko kontrolnorentni krediti so narasli, in sicer prve za več ko eno milijardo, drugi pa za sto milijonov lejev. Da je bila dosežena tako velika likvidnost, je predvsem zaslug bank, ki so v zadnjem času

pri dajanju kreditov zelo previdne. Zanimivo je, da zaradi velike likvidnosti banke v mnogo manjšem obsegu potrebujejo reeskontne kredite pri Narodni banki, da je ta prav znatno razbremenjena. Objavljene polletne bilance bank izkazujejo stanje kreditov v zadnjih treh letih. Največji je obseg kreditnih operacij pri trgovskih menicah, ki se giblje na višini približno 9 milijard lejev.

Zelo ugodno se razvija tudi romunska zunanja trgovina, ki je dosegla letos silno visoko aktivno bilanco, da je mogla romunska vlada znatno omiliti vse dosedanje uvozne predpise.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju zapuščine po pok. dr. Ernestu Kobetu. Konkurni sodnik dr. Dolinar, upravnik mase odvetnik dr. Urbanc. Oglasitveni rok do 23. oktobra. Ugotovitveni narok dne 29. oktobra ob 9.

Zunanja trgovina

Jugoslavija je uvozila iz Moravske Ostrave v prvi polovici septembra 246 (lani le 101) vagonov premoga. Skupno se je povečal izvoz premoga iz Moravske Ostrave v prvi polovici septembra za 130 odstotkov. Najbolj v Italijo, kamor je odšlo namesto 310 1722 vagonov.

Nemčija namerava prodajati avtomobile po dumpinskih cenah. Najprej bi prodala v Jugoslavijo 400—600 manjših voz po posebno nizkih cenah.

Romunija je povišala izvozno premijo na vino od 3000 lejev na 7000 lejev za vagon.

Na Poljsko je odpotovala delegacija angleških premogovnih industrij, da se tam pogaja o ustanovitvi premogovnega kartela evropskih držav.

Politične vesti

Francoski londonski veleposlanik Corbin je izjavil Edenu, da Francija ne bo več trpela novih pošilk »prostovoljcev« v Španijo. Po drugih vesteh je Francija pripravljena priznati aneksijo Etiopije, če odpokliče Italija vse svoje vojake iz Španije in če izprazni Baleare.

V francoskih političnih krogih se nič več ne presoja zun. politična situacija kakor pred dnevi, ko je pristala Italija na nyonski sporazum. V Parizu so namreč prepričani, da je Mussolini popustil le navidezno, da bi imel za svoje potovanje v Nemčijo bolj ugodno stališče. Dejansko pa Italija svoje politike ni prav nič spremenila.

Mussolini je prispel v soboto zjutraj na avstrijsko mejo, kjer so ga pozdravili zastopniki avstrijskih oblasti. Na glavni münchenski kolodvor je prišel ob 10. dopoldne. Prirčno se je pozdravil s Hitlerjem in nato odšel v častno dvorano, kjer je sprejel zastopnike nemških oblasti. Po pregledu četa se je odpravil v avtomobilu s Hitlerjem pred Hram časti, kjer so pokopani l. 1923. pri ponesrečenem puču padli narodni socialisti. V drugem avtomobilu sta bila glavna tajnika fašistične in nar. social. stranke Starace in Hess, v tretjem zunanja ministra Ciano in Neurath, v četrtem pa ital. prosvetni minister Alfieri in propagandni minister Göbbels. Nato se je odpravil Mussolini v palačo princa Karla, kjer se je poslovil od njega Hitler. Po kratkem odmoru je Mussolini obiskal ob pol dvanajstih Hitlerja v njegovi vili, nakar je bila spominska slovesnost v Hramu slave ter je Mussolini obiskal Rjavovo hišo. Slavnostnega kosila so se udeležili vodilni narodni socialisti in člani Mussolinijeva spremstva. Popoldne sta se sestala tudi oba zunanja ministra Neurath in Ciano. O njunem sestanku pa ni bil izdan noben komunik. Ob 19.15 se je odpravil Mussolini na manevrsko ozemlje. Ves čas Mussolinijeva bivanja v Münchenu so ga množice ljudstva navdušeno pozdravljale. Mussolini je imenoval Hitlerja za zasluge, ki si jih je pridobil Hitler za boj proti boljševizmu, za častnega kaplarja fašistične milice, kar je najvišja čast, ki jo more kdo pridobiti v fašističnem gibanju.

Nemški listi seveda obširno pozdravljajo Mussolinija ter naglašajo, da je bila Italija prva sila, ki je razumela nemške pritožbe po vojni. Italijanski narod je pod Mussolinijem tudi kot prvi nastopil proti komunizmu.

Mussolini je pred svojim odhodom iz Rima dejal novinarjem, da je njegov obisk v Nemčiji poudarjena manifestacija za politiko močnega mira. Zeli, da bi svet razumel, da sta Nemčija in Italija brezkompromisno za mir, ki bo zavaroval ljudi pred nenadnimi preobrat.

Tudi svetovni tisk obširno poroča in piše o Mussolinijevem obisku. Francoski listi so mnenja, da ne bo mogel Mussolini doseči tega, kar pričakuje. Madžarski listi poudarjajo, da ima Mussolinijev obisk predvsem manifestanten značaj. Gayda piše, da ni pričakovati nobenih posebnih protokolov, ker da sodelujejo nemške in italijanske vojne sile pri dnevnih svetlobi in zato tudi ne potrebujejo nobenih formalnih protokolov.

Ameriška vlada je v Tokiu protestirala proti bombardiranju Nankinga in krajev, kjer biva samo civilno prebivalstvo. S tem bombardiranjem se ogroža tudi nevtralnemu prebivalstvu. Ameriška vlada si pridržuje pravico, da bo zahtevala od Japonske odškodnino za vse uničeno premoženje svojih državljanov, a tudi za ubite in ranjene Amerikance. Podobno izjavo so podali japonski vladi tudi francoski, angleški in drugi poslaniki.

Japonski državnik Arita se je po obhodu rusko-japonske meje vrnil na Japonsko. Novinarjem je izjavil, da je vojaška zmaga Kitajcev nad Japonci nesporna. Vendar pa bi mogla vojna trajati še dolgo in v tem primeru je zelo verjetno, da pride tudi do rusko-japonske vojne.

V Moskvi so bila te dni usodno važna posvetovanja sovjetskih voditeljev glede položaja na Daljnem vzhodu. General Blücher je bil odločno za to, da sovjetska Rusija takoj začne vojno proti Japonci, ker so sovjetske čete ob rusko-mandžurski meji že razpostavljene. Maršal Vorosilov pa je bil proti temu, ker da javno evropsko mnenje še ni psihološko dovolj pripravljeno za vojno med Rusijo in Japonci. Stalin si je pridržal odločitev za nekaj dni. Blücher se je takoj po posvetovanju vrnil na Daljni vzhod.

Po uradnem poročilu je padlo v zadnjih bojih na asturski fronti 306 italijanskih vojakov.

Denarstvo

Beograjska borza

Tendenca na beograjski borzi je bila tudi pretekli teden čvrsta, a je na koncu nekoliko popustila, da so tečaji neznatno nazadovali. Vojna škoda je n. pr. narasla že na 413 in 414, a je potem nazadovala na 412, zaključila pa v petek na 410. Večina papirjev vojne škode je v trdnih rokah in borzijanci, ki so kupili vojno škodo po 404, kolikor je bil njen tečaj meseca dolgo, ne kupujejo vojne škode po 412. Zato je tudi povpraševanje padlo in se je tečaj vojne škode znižal.

Tečajji papirjev pa so nekoliko popustili tudi zato, ker je bilo zelo malo poslov. Menda so dosegli tečaji že tako visoko stopnjo, da nimajo borzijanci pravega zanimanja za nakup papirjev.

70dstotni Blair je popustil v ponudbi za četrt, v povpraševanju pa za pol točke na 85—86. Podobno je popustil 80dstotni Blair, dočim so se 60dstotni dalmatinci okrepili za 1 točko. Delnice Narodne banke so popustile za 100 din, po zvonu so se prodale po 7480 din.

Promet je bil majhen, za več ko poldrugi milijon manjši ko prejšnji teden.

Kupčij z delnicami industrijskih podjetij skoraj ni bilo. Prodale so se le delnice Jadranske plovitve po 50 din.

Na deviznem trgu je bila kupčija mnogo bolj živahna, ker je bilo povpraševanje precejšnje. Tečajji pa so se malo izpremenili. Klirinška marka je ostala brez izpremembe na 12'82, Dunaj se je dvignil (za blago) na 848, za denar na 847. London je ostal ves ta teden brez izpremembe. Grški boni so se okrepili ter so se prodajali po 30'35. Milan je ostal na tečaju 200.

Promet je bil zelo velik ter je dosegel 38'4 milijona din, za 4'1 milijona več ko prejšnji teden.

Na svobodnem trgu ni bilo nobenih izprememb. Napoleondor se je kupoval po 305 din.

Angleško narodno premoženje znaša 20 milijard funtov

Po statistični cenitvi revije »Westminster Bank-Review« znaša angleško nacionalno premoženje 20 milijard funtov (4760 milijard din). Od tega ogromnega premoženja odpade 31,5% na delnice, 15,4% na državne vrednostne papirje, 13,4% na poslopja in 7,3% na gotovino in hranilne vloge.

Frank se je popravil

Na pariški in tudi drugih velikih borzah se je tečaj franka popravil. Poleg raznih tehničnih razlogov je najbolj vplivala na zboljšanje tečaja izjava francoskega finančnega ministra o prebitku, ki ga izkazuje novi državni proračun. V Londonu se je popravil frank od 144,93 na 145,93. Tudi deport za frank se je znižal.

Zveza slovenskih zadrug je zaprosila za zaščito, kakor poroča zadnja številka »Zadružnega vestnika«, ki piše naslednje: »Neki večji upnik neke posojilnice, ki je imel v rokah izplačilni nalog na Zvezo, je po advokatu zahteval izplačilo večjega zneska. Zato ni Zvezi preostalo drugega ali da na škodo vseh ostalih upnikov znesek izplača ali pa se zateče pod zaščito. Odločila se je za slednje, ker je prepričana, da je to bolj dosledno in ker se je tako solidizirala z večino svojih kreditnih zadrug.«

TEDEEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO TRGOVSKEGA LISTA

Devizno tržišče

Tendenca nestalna; promet din 10.026.396'24.

Kupčijska živahnost tudi v minulnem borznem tednu ni popustila, saj je bil dosežen skupni devizni promet, ki je le za 50.000—din manjši nego v predzadnjem tednu. Dosedanji, v tem mesecu perfekturirani devizni zaključki pressegajo že vsoto 28 milijonov dinarjev.

V poedinah devizah se je gibal skupni promet takole:

Devize:	predzadnji teden	minuli teden
(vse v tisočih dinarjev)		
Amsterdam	59	76
Berlin	4838	3641 priv. klir.
Bruselj	8	—
Curih	264	264
Din. deviza	524	1456 avstr. pr. kl.
Dunaj	560	945 avstr. pr. kl.
London	3247	3047 priv. klir.
New York	489	517
Pariz	19	77
Praga	3	3
Sclun	65	— boni
Stockholm	1	—

Iz gornje razpredelnice je razvidno, da je nazadoval promet z nemškimi markami skoro za 1,2 milj. dinarjev, z angl. funti pa le za 200 tisoč dinarjev, medtem ko se je promet v avstrijskem privatnem kliringu povečal za nad 1,3 milj. dinarjev.

Narodna banka je še nadalje posredovala v Londonu in Curihu ter znašajo intervencijski zaključki skupno din 160.000—.

V privatnem kliringu je beležil angleški funt ves minuli teden din 238— v povpraševanju, razen v četrtek 23. t. m., ko je notiral din 237'20 za denar in din 238'80 za blago. Prav tako je bila brez tečajnih izprememb trgovana v privatnem kliringu nemška marka in sicer od 20. do 23. t. m. na bazi din 12'74 za denar, a din 12'94 za blago. Le na zadnjem borznem sestanku prejšnjega tedna je marka za malenkost popustila ter beležila din 12'755 do din 12'935.

Notice avstrijskega privatnega kliranga pa so bile naslednje za en avstrijski šiling:

20. septembra 1937	din 8'39—8'49
21. septembra 1937	din 8'41—8'51
22. septembra 1937	din 8'42—8'52
23. septembra 1937	din 8'43—8'53
24. septembra 1937	din 8'435—8'535

Po spodnji devizni tečajnici je v zadnjem tednu dosegel Amsterdam tečajno razliko +3'76, Bruselj +0'25, London —0'53 in Pariz +1'51. Berlin je pretekli petek beležil na bazi notic od 20. t. m., prav tako Newyork, Praga in Trst. Edini Curih je notiral dosledno brez izprememb.

Devize	Povpr. din	Pon. din
Amsterdam	20. IX. 2398'65	2408'25
	24. IX. 2397'41	2412—
Berlin	20. IX. 1740'03	1753'90
	24. IX. 1740'08	1753'90
Bruselj	20. IX. 730'20	735'26
	24. IX. 730'45	735'52
Curih	20. IX. 996'45	1003'52
	24. IX. 996'45	1003'52
London	20. IX. 214'94	216'99
	24. IX. 214'41	216'47
New York	20. IX. 4308'51	4344'82
	24. IX. 4308'51	4344'82
Pariz	20. IX. 146'66	148'10
	24. IX. 148'17	149'61
Praga	20. IX. 151'54	152'64
	24. IX. 151'54	152'64
Trst	20. IX. 227'70	230'78
	24. IX. 227'70	230'78

Efektno tržišče

Tendenca za državne papirje še stalna.

V državnih efektihi tudi tokrat ni bilo prometa, medtem ko so bili na prvem in zadnjem borznem sestanku prejšnjega tedna doseženi ti-le tečajji:

7% inv. pos.	20. IX. 92'50	94—
	24. IX. 92'25	93'25

8% Blair	20. IX. 93'25	94'25
	24. IX. 94'50	95'50
7% Blair	20. IX. 84—	85'50
	24. IX. 85—	86—
7% Seligman	20. IX. 99—	100—
	24. IX. 98'50	100—
4% agr. obv.	20. IX. 53—	54—
	24. IX. 53'50	54—
4% drž. gar. agr. obv.	20. IX. 51'50	53—
	24. IX. 51—	53—
6% begl. obv.	20. IX. 76—	77—
	24. IX. 76'50	78—
2'5% voj. škoda	20. IX. 407'50	409—
	24. IX. 412—	414—

Izmed privatnih vrednostnih papirjev je notirala Trboveljska premogokopna družba le v ponudbi, in sicer 21. t. m. din 270—, od tega dne dalje pa din 250—.

Dne 15. t. m. je bilo na tukajšnji borzi prodano za približno din 252.000— delnic Tvornice za dušik d. d. Ruše in za okoli din 116.000— pa delnic Delniške družbe pivovarne »Union« d. d. v Ljubljani. V ostalih efektihi ni bilo ne notic, ne prometa.

Žitno tržišče

Tendenca trdna.

Promet je bil malenkosten, cene pa brez izprememb, izvzemši koruzo, ki se je tekotom zadnjega tedna podražila za din 5— pri 100 kg. Tudi cene nove pšenice, ki jih določa Prizad, se niso spremenile.

Na zadnji borzni dan so bile dosežene žitu in mlevskim izdelkom te cene:

Žito:

Koruz:	din	din
suha, s kvaliteto garancije, franko nakladalna postaja . . .	103—	105—
Pšenica:		
nova, gor. ban., 78 kg 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . .	182—	185—
nova, gor. bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakl. postaja . . .	182'50	185—
Ječmen:		
63 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . .	130—	135—
64 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . .	135—	140—
baranjski, spomladanski, 66 kg, pariteta Beli Monastir, dobava promptna . . .	165—	170—
Oves:		
zdrav, suh, rešetan, fco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu . . .	112—	117'50

Mlevski izdelki:

Moka:	din	din
pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	285—	295—
pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	285—	295—
pšenična 2. bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	265—	275—
pšenična 5. bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	245—	255—
Otrobi:		
pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . .	110—	115—
pšenični, drobni, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . .	100—	105—

Nova pšenica

(cene po pogojih Privilegirane a. d. za izvoz deželnih pridelkov) fko ladja: Tisa I (od sev. meje do vključno Curuga) kval. 79/2% din 170—, Tisa II (od Zablja do ustja Tise) kval. 79/2% din 169—, Begej kval. 79/2% din 169—, Tisa Kanal (od Kule do B. Gradišta) kval. 79/2% din 168—.

Donava Kanal (od Crvenke do Bezdana) kval. 78/79/2% din 166—, Kanal kralja Aleksandra kvaliteta 78/79/2% din 166—, Bačka (Donava-Banat, Donava-Baranja) kval. 78/79/2% din 168—, Donava, Srem in Drava, Slavonija kval. 77/78/2% din 166—, Donava, Srbija kval. 77/78/2%—3% din 165—, Sava (Srbija, Srem, Bosna) kvaliteta 77/78/2%—3% din 164—, Od določene cene za blago fko. vlačilec se za kritje pretovornih stroškov zmanjša cena za vagonsko blago 2 dinarja od 100 kg. Par. Pančevo, Novi Sad in Apatin kval. 79/2% din 166—, Par. Petrovgrad kvaliteta 79/2% din 167—, Par. Osijek, Zemun in Smederevo kval. 77/78/2%—3% din 164—, Senta kval. 79/2% din 168—.

Lesno tržišče

Tendenca nestalna.

Jesenska sezona se še precej zadovoljivo razvija, zlasti kar se tiče izvoza v Italijo, ki je znatno oživel. Kljub vsemu pa omenjene ugodne kupčije z italijanskimi uvozniki še niso dosegle višine zaključkov pred uvedbo sankcij.

Na splošno pa je lesna izvozna trgovina zelo težka in zahteva veliko resnosti ter sposobnosti. Tega se naše večje in srednje industrije dobro zavedajo ter polagajo veliko važnost na solidnost tako pri kupčiji sami, kakor tudi pri njeni izpeljavi; one pač pazijo strogo na to, da je kupec v vsakem pogledu zadovoljen. Zal moramo ravno nasprotno trditi o manjših producentih, čijih trgovska morala je zelo padla in kvari naš ugled pri inozemskih odjemalcih. Kajti ti se drže pogodbe, ali pa tudi ne, in čim pride do spora, pa se skrijejo pod razne zaščite ter ne izpolnijo prevzetih obveznosti. Zato je res nujno potrebno, da se stavi izvozna trgovina pod strogo strokovno (ne birokratično!) kontrolo. Od izvoznikov se mora zahtevati strokovna usposobljenost in vsako zlonamerno kršenje pogodbe naj se kaznuje najstrože, magari s tem, da se dotičnemu odvzame pravica izvažanja, sicer bomo radi takih vedno se ponavljajočih se nerednosti izgubili vse resne odjemalce.

Les:

Smreka, jelka:	din	din
Hlodi I., II. monte . . .	130—	160—
Brzovjani drogovi . . .	150—	160—
Bordonali merkantilni . . .	145—	165—
Filerji do 5/6 . . .	150—	160—
Trami ostalih dimenzij . . .	140—	170—
Skorete, konične, od 16 cm naprej . . .	340—	360—
Skorete, paralelne, od 16 cm naprej . . .	360—	390—
Skorete, podmerne, do 15 cm . . .	260—	300—
Deske-plohi, kon., od 16 cm naprej . . .	260—	280—
Deske-plohi, par., od 16 cm naprej . . .	290—	320—
Kratice, za 100 kg . . .	45—	55—
Brunski les za celulozo . . .	120—	130—
Buk:		
Deske-plohi, naravni, neobrobjeni, monte . . .	250—	260—
Deske-plohi, naravni, ostrorobi, I. in II. . .	340—	370—
Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni, monte . . .	275—	305—
Deske-plohi, parjeni, ostrorobi, I. in II. . .	520—	560—
Hrast:		
Hlodi I., II., premera od 35 cm naprej . . .	230—	290—
Bordonali . . .	830—	930—
Deske-plohi, boules . . .	900—	950—
Deske-plohi, neobrobjeni, I. in II. . .	735—	835—
Deske-plohi, ostrorobi (podnice) . . .	820—	930—
Frizi I., širine 5, 6 in 7 cm . . .	750—	800—
Frizi I., širine od 8 cm naprej . . .	825—	975—
Oreh:		
Plohi, neparjeni, I., II. . .	800—	870—
Plohi, parjeni, I., II. . .	840—	930—
Parket:		
hrastovi, za m ² . . .	52—	57—
bukovi za m ² . . .	40—	45—
Zelezn. pragi 2'60 m 14x24 . . .		
hrastovi, za 1 komad . . .	34—	38—
bukovi, za 1 komad . . .	22—	25—

Drva:		
bukova, za 100 kg . . .	13—	14—
hrastova, za 100 kg . . .	12—	13—
Oglje:		
bukovo, za 100 kg . . .	37—	45—
»canella«, za 100 kg . . .	42—	47—

Povpraševanja:

Več tisoč m³ brusnega lesa za celulozo.

Išče se večja količina desk tombante, prizmirano blago, v dimenzijah: 5/8" in 7/8" debeline, 9' z medijo, 13' dolžine, od 4" naprej medija, 6" šir. Večje količine madrijerov v predpisanih dimenzijah.

I/II hrastovi frizi, v debelini 25 milimetrov, v širinah 5, 6, 7, 8, 9 in 10 cm, v dolžinah od 25 do 95 cm in od 1 m dalje.

Parjena, ostroroba paralelna rezana bukovina I. in II. kvalitete. Javorjeve neobrobjene deske I. in II. kakovosti, 18 mm debeline. Neobrobjeni lipovi plohi I. in II. Hrastovi boulesi. Brestovi boulesi in neobrobjeni plohi.

Deske smreka-jelka v III. in IV. kvaliteti 18/24 mm debeline, dolžina 4 m, širina od 16 cm naprej; dobava sukcesivna.

Več vagonov jelovih in smrekovih desk v III. in IV. kakovosti, 12 mm in 18 mm; dobava po dogovoru.

Skorete smreka-jelka, 12 mm; dobava promptna.

Neobrobjeni hrastovi plohi v I. in II. kakovosti.

Dobave - licitacije

Kralj. banska uprava dravske banovine razpisuje naslednje licitacije:

za prevzem zidarskih del pri gradnji centralne kuhinje drž. zdravilišča v Topolšici I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 13. oktobra ob 11. v sobi št. 34 tehničnega oddelka v Ljubljani. Znesek odobrenega proračuna: din 319.388'97;

za nabavo papirja in drugega pisarniškega materiala javno ofertno licitacijo v skrajšanem roku na dan 2. oktobra ob 11. v sobi št. 21 v II. nadstropju banske uprave;

za oddajo II. etape gradbenih del kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Ljubljani II. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 2. oktobra ob 11. v sobi št. 33. tehničnega oddelka. Odobreni proračuni: za težaška in zidarska dela din 248.373'89, za centralno kurjavo din 96.610'42 in za vodovodno instalacijo din 66.531'85;

za gradnjo Mecenesovskega mostu čez Kokro I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 6. oktobra ob 11. v sobi št. 218 tehničnega oddelka. Znesek odobrenega proračuna: din 383.731'35.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje javno zmanjševalno ofertno licitacijo za dobavo avto-sesalke na gasilski avto »Graf & Stift« in dobavo prenosne motorne brizgalne »agregata« za poklicno gasilsko četo za znesek din 77.000. Ponudbe je vložiti do 14. oktobra ob 11. uri.

Tehnični razdelek pri sreskem načelstvu Maribor-levi breg razpisuje za regulacijska dela na reki Muri II. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 7. oktobra ob 11. dop. v sobi št. 51 tehničnega oddelka. Vsota odobrenega računa din 121.473—.

Industrializacija Italije napreduje

Od avgusta 1933 do konca decembra 1936 je bilo v Italiji izdanih 1263 dovoljenj za ustanovitev novih industrij. Osnovni kapital teh industrij je znašal 1.063 milijonov lir. Od novih tvornic odpade na kemično industrijo 40%. Mehaničnih in kovinskih tvornic je bilo zgrajenih 447, tekstilnih pa 183. Na novo je bilo nastavljenih v teh tvornicah skoraj 50.000 delavcev.

»Službeni list

kralj. banske uprave dravske banovine z dne 25. septembra objavlja: Uredbo o oddajanju sladkorja za slajenje vinskega mošta brez plačila državne trošarine — Odločbo o priznanju specialnih lesenih zabojev za prevoz motorjev in strojev — Dopolnitev čl. 10. pravil o tari — Telefonski promet z Italijo in Avstrijo — Fototelegrafija Beograd—Pariz in Beograd—Praga.

Vsak trgovec mora biti naročnik »Trgovskega lista«

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere. suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6 Selenburgova ul. 5

Telefon št. 22-72.

Fr. Zelenik:

Več natančnosti

Večkrat kot si mislimo, nastajajo med zastopnikom in njegovo firmo nesoglasja in celo prepiri radi provizije od kupčij, katere je zastopnik ali potnik uvedel, kakor tudi od poznejših direktnih naročil.

Potnik ali zastopnik pride k trgovcu, pa mu ponudi ta ali oni predmet. Dotičnemu trgovcu blago ugaja pa tudi cena, toda trenutno blaga ne potrebuje, pač pa obljubi potniku ali zastopniku, da bo pozneje naročil naravnost. Pravimo, da je potnik kupčijo uvedel. Ali dobi potnik tudi od takšnih, po njem uvedenih kupčij provizijo?

Ker je še vedno več ali manj firm, katere zaposlujejo »le« provizijske potnike, je na mestu, da se pečamo s provizijsko zadevo. V prvi vrsti se je ozirati na pogodbo, katera se je napravila med tvrdko in zastopnikom ali potnikom. Ako pa pogodba nima tozadevnih določil, dobi potnik ali zastopnik tudi od takih po njem »uvedenih« kupčij in naročil provizijo, ako je svojčas pravilno sporočil tvrdki, da mu je ta in ta trgovec obljubil, da bo ta ali oni predmet zaradi njegove ponudbe naročil pozneje naravnost pri firmi.

Sporna točka so večkrat tudi direktna naročila tistih odjemalcev, katere je pridobil tvrdki njen potnik ali zastopnik.

Da se preprečijo nepotrebna nesporazumljenja in celo tožbe, naj se v pogodbi natančno določijo naslednja vprašanja:

1. Ali dobi zastopnik (provizijski potnik) pri onih odjemalcih, katere je pridobil s svojim posredovanjem tvrdki kot nove odjemalce, od vseh naročil, tedaj tudi od poznejših direktnih, brez posredovanja zastopnika (potnika) danih naročil provizijo?

2. Ali in kako dolgo dobiva potnik provizijo od vseh (tudi poznejših direktnih) naročil odjemalcev, katere potnik ali zastopnik ni pridobil kot nove odjemalce, od vseh naročil, tedaj tudi od poznejših direktnih, brez posredovanja zastopnika (potnika) danih naročil provizijo?

nik ni pridobil kot nove odjemalce, temveč jih je le obiskoval.

3. Kako dolgo dobiva zastopnik (potnik) provizijo od poznejših direktnih naročil, ali do svojega izstopa ali še določen čas po svojem izstopu (n. pr. do konca poslovnega leta itd.).

Zastopnik ali potnik lahko zahteva provizijo le od naročil odjemalcev iz okoliš, kateri je njemu dodeljen in v katerem on dela.

V pogodbi naj se tudi določi, ali gredo računi za odjemalce skoz roke zastopnika. To je že običajno pri solidnih firmah, da račune za odjemalce pošiljajo zastopniku, da jih ta osebno izroči in se mu s tem nudi prilika obiskati odjemalce.

Istotako naj vsebuje pogodba določbo, na kak način se sme zastopnik prepričati o pravilnosti provizijskega obračuna (n. pr. z vpogledom v trgovske knjige tvrdke, katero zastopa).

Firmam se more le priporočati, naj ne nastavljajo samo provizijskih potnikov, kakor se more priporočati potnikom, da se izogibljajo firm, ki dajejo le provizijo, ker to so navadno firme, ki ne morejo nuditi tega, kar nudi konkurenca. Kakor vsaka tvrdka zahteva in tudi mora zahtevati, da se njeni potniki zavzemajo za koristi svoje firme in posvečajo vso marljivost in delavnost, tako sme zahtevati tudi potnik, da njegov zaslužek ni odvisen od golih slučajev, ampak da dobi vsaj toliko, da nima poleg skrbi za kupčijo še skrbi, od česa bo živel on in morda njegova družina.

Le tisti potnik, ki nima skrbi za najpotrebnejše v življenju, se more posvetiti popolnoma svoji nalogi kot potnik. Kaj takega pa samo provizijski potnik ne more, ker mora hiteti, da obišče kolikor mogoče veliko strank. Iz skrbi za zaslužek tudi ne bo tako strogo presojal odjemalce glede njihove zanesljivosti. Zanj kot provizijskega potnika so vsi odjemalci dobri.

Bolgarska hipotekarna banka

je bila ustanovljena z namenom, da daje dolgoročno anuitetna posojila na podlagi hipotek na nepremičnine občinam, okrajem in javnim ustanovam na podlagi zastavitve taksnih in davčnih dohodkov. Organizirana pa je bila banka na podlagi posebnega zakona z dne 27. decembra 1927, s katerim je bil odobren dogovor o ustanovitvi Bolgarske hipotekarne banke, sklenjen med bolgarsko vlado in bančno skupino, ki so jo vodili Blair in Co./iz New Yorka in Lazar Braders in Co. iz Londona, ter s sodelovanjem Bolgarske kmetijske in zadružne banke.

Pred ustanovitvijo Bolgarske hipotekarne banke je dajala hipotekarne in sploh dolgoročne kredite v glavnem bolgarska Narodna banka, a tudi Bolgarska kmetijska banka. S spremembo Narodne banke v čisto emisijsko banko v obliki delniške družbe je postala nujna ustanovitev posebne banke za hipotekarno in dolgoročni kredit. Ta banka bi morala seveda imeti posebne pravice in privilegije. Takšna banka se je končno ustanovila z zakonom o organizaciji

hipotekarnega kredita z dne 27. decembra 1927.

Bolgarska hipotekarna banka je bila ustanovljena v obliki delniške družbe z ustanovnim kapitalom 10 milijonov zlatih šv. frankov, od katerih je 6 podpisala tuja finančna skupina, štiri milijoni pa so bili razdeljeni: na finančno ministristvo, Bolgarsko kmetijsko banko, Bolgarsko centralno zadružno banko ter na bolgarske zavarovalnice. Delničarji ustanovitelji so takoj pri ustanovitvi banke plačali 33% osnovne glavnice. V zvezi s tem so dali tudi avanzna posojila, in sicer tuja skupina 8,737.000 šv. frankov, Bolgarska kmetijska in zadružna banka pa 3,800.000 šv. frankov. Poleg tega je sklenila hipotekarna banka l. 1931. s Compagnie Centrale des Prêts Fonciers — Amsterdam petnajstletno obročno posojilo v višini 2 milijonov holandskih goldinarjev.

Bolgarska hipotekarna banka ni razpolagala in ne razpolaga z drugimi sredstvi, kakor navedenimi. Ne sprejema vlog od zasebnikov niti se jej niso izročali javni fond

in javne vloge. Banka je računala edinole na emisije jamstvenih obligacij. Pojasnilo tega dejstva je v premočnem vplivu tujega kapitala (60 odstotkov) v upravi banke, ki je trajalo do 28. septembra 1933. ko je bila sestavljena nova uprava iz samih Bolgarov namesto tujih upravnih svetnikov, ki so odstopili. Do tega pa je prišlo, ker je s pogodbo z dne 1. aprila tuja skupina cedirala Bolgarski kmetijski in zadružni banki vse svoje delnice in vse svoje pravice proti dogovorjeni odškodnini, ki je bila izplačana v več rokih do konca septembra 1936. Posledica tega odkupa tujih delnic je, da je postala Bolgarska hipotekarna banka popolnoma bolgarska kreditna ustanova, katere ustanovni kapital v višini 2671 milij. levov (ki pa še

ni čisto vplačan) pripada 80% Bolgarski kmetijski in zadružni banki, 10% bolgarski državi (finančnemu ministristvu) in 10% bolgarskim zavarovalnicam. Poleg tega je Bolgarska kmetijska in zadružna banka upnik Bol. hip. banke za 324,385.000 levov.

S pomočjo teh sredstev je imela Bolgarska hipotekarna banka dne 31. decembra blagajniške gotovine in v državnih bankah 59,255.000 levov, v hipotekarnih posojilih pa 480,934.000 levov.

Do konca l. 1936. banka ni dovoljevala občinam in javnim ustanovam na podlagi njih taksnih in davčnih dohodkov posojil. V začetku l. 1937. pa je dovolila banka že več velikih dolgoročnih posojil občinam ter dala pomembne kredite hranilno-gradbenim družbam.

ke tujih vojsk in vse oficirje, podoficirje in vojake jugoslovanske vojske. Naj živi kralj Peter II., naj živi jugoslovanska vojska!

Na beograjskem velesojmu je bilo letos zaključenih kupčij za 70 milijonov din, kakor poroča »Jugoslovanski Kurir«.

Na vseh 14 državah, 1 pomožni in 3 zasebnih ljudskih solah velike Ljubljane se je vpisalo v I. razred 616 dečkov in 547 deklic, v vseh razredih pa je bilo vpisano 2936 dečkov in 2712 deklic, skupno 5638 otrok, ki so bili razdeljeni po 177 razredih.

Ameriški veleposlanik v Nankingu se je preselil na ameriško topovsko ladjo v Nankingu, ker da noče izstavljalati osebja poslanstva japonskemu bombardiranju. Nankinga pa ne bo zapustil. Podobno izjavo so podali tudi drugi poslalniki. Le italijanski poslanik bo zapustil Nanking, če bi postala nevarnost prevelika.

Nad bombardiranjem Nankinga, Kantona in drugih mest so angleški in francoski listi silno ogorčeni ter ostro pišejo proti temu barbarstvu. Pod vplivom teh protestov ter nastopa veleposlanikov tujih držav v Tokiu je izjavila sedaj japonska vlada, da ne bodo japonska letala nič več bombardirala okrajev, v katerih živi le civilno prebivalstvo.

Japonci poročajo, da so znova bombardirali 65 kitajskih mest ter pri tem ubili 6000 ljudi. Japonci sami priznavajo, da so metali predvsem bombe na civilno prebivalstvo, ker hočejo Kitajce demoralizirati, da bi prenehali z vojno. Dosedanje izkušnje pa dokazujejo, da se jim ta namera ne bo posrečila. Kitajci se bore z vedno večjo odločnostjo ter so dosegli na bojnem polju zopet veliko zmago, ko so morali Japonci po trodnevni zasledbi izprazniti mesto Pingjankvan ter imeli pri tem strahovite izgube. Tudi kitajski boji proti japonskim letalom so vedno bolj uspešni ter je bilo že veliko število japonskih letal sestreljeno. Londonski »Times« pišejo, da se je Japoncem posrečilo v treh mesecih združiti ves kitajski narod, ruskim sovjetom pa se to v petnajstih letih ni posrečilo.

Italijanski listi poročajo iz Tokia, da je bila po japonskih informacijah sklenjena med Kitajsko in Rusijo vojaška pogodba.

Angleški politični krogi se zavzemajo za to, da bi se začel izvajati proti Japonski gospodarski bojkot in s tem uvede brez Zveze narodov proti Japonski sankcije, ki bi jih Japonska zelo težko občutila.

300.000 bivših ameriških bojovnikov je priredilo po njujorskih ulicah veliko manifestacijo za ohranitev miru. Prebivalstvo je bojovnike navdušeno pozdravljalo.

Nenadoma je izginil iz Pariza caristični general Müller, kakor je svoje dni izginil general Kutjepov, ki so ga potem našli umorjenega. Preiskava je ostala dosedaj brez rezultata.

Japonci so zasedli mesto Pao-tingfu. Pri Lotienju pa so doživeli Japonci po strahoviti bitki težak poraz. Maršal Čangkašek je izjavil, da se bodo Kitajci branili do zadnjega.

Dva tovorna avtomobila, ki sta prevažala posebne oddelke straže kancelarja Hitlerja, sta na poti v München trčila skupaj. 10 vojakov je bilo ubitih, 17 pa težko ranjenih.

Radio Ljubljana

Torek, dne 28. sept. 12.00: Sprehod po Balkanu (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Dvočrtna dela (plošče) — 18.40: Glasbeni spored v prihodnjem letu (dr. Anton Dolinar) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura: Smisel za socialno higieno pri našem ljudstvu — 19.50: 10 minut zabave — 20.00: Vojlinski koncert prof. Karla Rupla, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek — 20.40: Orgelski koncert (plošče) — 21.00: Koncert radijskega orkestra — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Pevski kvartet »Fantje na vasi«.

Sreda, dne 29. sept. 12.00: Za vsakega nekaj (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Ruski seksitet — 18.40: Mladinski spored prihodnjega leta (prof. Niko Kuret) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Tuj vplivi v jugoslovanski nacionalni in umetni glasbi (prof. L. M. Škerjanc) — 19.50: Šah — 20.00: Večer lahke glasbe. Sodelujejo: Tone Petrovič (narodne), radijski orkester in mandolinistični trio — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Plošče.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:
1005 — Tampere (Finska): kalupi za obutev iz bukovega lesa.

Deželni pridelki:
1006 — Atene: stročnice (beli fižol) in žitarice,
1007 — Sofia: surov lan,
1008 — Dunaj: ponuja se zastopnik za zemeljske pridelke,
1009 — Turin: bolhač v cvetju (200 do 300 štov),
1010 — Rotterdam: deželni pridelki, zlasti fižol, za izvoz v Španijo proti plačilu v svobodnih devizah,

1011 — Helsinki: zastopniška firma išče kóruzo, pšenico, mlinške odpadke itd.,
1012 — Budapešta: ržena glavica (500 kg) letošnje žetve,
1013 — London: zdravilne rastline, konzerve iz povrtnine,
1014 — Liberec: paradižnikova pulpa, oluščen paradižnik, konzerve iz povrtnine, gobe.

Proizvodi sadjarstva:
1015 — Karlovi Vari: sadje in južno sadje,
1016 — London: Suho sadje, sadni sok, sadne konzerve,
1017 — Liberec: kandirano sadje, sadni sok, suhe češplje, sadne konzerve,
1018 — San Paolo (Brazilija): suho sadje (fige),
1019 — Hamburg: suhi jabolčni krhlji, suhi jabolčni olupki, šipek, pulpa malin, robida in ribezen,
1020 — Chemnitz: koščice rožičev,
1021 — Varšava: suhe maline,

1022 — Kolin: mandeljni,
1023 — Berlin: murvine sadike, veje in listje.

Proizvodi živinoreje, perutninarstva in ribarstva:

1024 — Liberec: mast in slanina v zavojčkih, gnjat, slanina, surovo maslo v sodih, jajca, siri,
1025 — Gdansk: surove kozje kože s krznom.

Proizvodi rudarstva:

1026 — New York City: azbestne podloge oziroma azbestne cunje (iščeta dve tvrdki),
1027 — London: halkopirit,
1028 — Amsterdam: železna ruda,
1029 — New York City: cement.

Razno:

1030 — Olomuc: cunje.
1004 — Asunzion (Paragvaj): ponuja se zastopnik za razne proizvode, ki pridejo v poštev za tamonjski trg.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

Vesti o sporazumu, ki je bil došezen med združenim beograjsko opozicijo in dr. Mačkom, se v jugoslovanskih listih precej različno komentirajo. Nekateri listi so silno optimistični ter naglašajo, da je že vse do podrobnosti dogovorjeno. Vladni listi pa tega pomena sporazumu na priznavajo ter pravijo, da bo še treba počakati na nadaljnji razvoj. Vsekakor pa je jasno, da bo objektivna sodba mogoča šele tedaj, ko bo sporazum od vseh voditeljev podpisan in tudi objavljen.

Angleški in francoski odpravnik poslov sta izročila grofu Ciano pred njegovim odhodom v Nemčijo spomenico, v kateri naglašata njuni vladi, da bi se hotele Francija in Anglija pogajati zlasti o naslednjih vprašanjih: vpostavitve varnosti na Sredozemskem morju, obnova prejšnjega stanja na Balearih, v španskem Maroku in v sami Španiji ter odpoklic vseh tujih prostovoljcev.

Veliki manevri naše vojske na Dolenjskem so končani. Manevri so znova dokazali, da je naša vojska odlično organizirana, njeno komandno osebje na višku, v vojski pa pravi vojaški duh. Posebno je omeniti še lepo soglasje med vojsko in prebivalstvom, kar se je pokazalo tako na tej kot tudi na hrvaški strani Kolpe. Na tuje vojaške mislje so napravili naši manevri vtis, da smo lahko zadovoljni. Končnega defileja vojske se je zaradi slabih, od dežja razmočenih

cest udeležilo le 15.000 vojakov. Zanimanje za defile je bilo velikansko ter sta dva posebna vlaka iz Ljubljane in Zagreba pripeljala na tisoče gledalcev. Defile je dal ponosno sliko stanja naše vojske, ki so jo gledalci navdušeno pozdravljali.

Po defileju je bil v Dol. Toplicah na čast tujih vojaških misij ter zastopnikov oblasti banket, na katerem je kot prvi govoril vojni minister gen. Marić. V svojem govoru je poudarjal, kako se je vojska na solidnih temeljih, katere je dobila od kralja Aleksandra, v zadnjih treh letih po zaslugi vlade in kneza-namestnika Pavla odlično razvila in spopolnila. Naglasil je nadalje, da so od najvišjega oficirja pa do najnižjega vojaka vsi storili svojo dolžnost, da bodo mogli kralju Petru II. izročiti res dobro vojsko.

Za vojne delegacije se je zahvalil za povabilo in pažnjo na manevrih čsl. vojni minister Machnik, ki je zlasti poudarjal, da so jugoslovanski vojaki pokazali na manevrih vse one velike vrline, s katerimi se je proslavil v zgodovini srbski vojak.

Za njim je govoril knez-namestnik Pavle, ki je najprej izrekel svoje priznanje vsem starešinam in vsem vojakom. Vesel je, da more konstatirati stalni napredek naše vojske. Nato je poudaril v svojem govoru lepo soglasje, ki vlada med vojsko in narodom in skrb dinastije za napredek vojske. Te vzvišene lastnosti naše vojske se niso s tragično smrtjo velikega kralja Aleksandra I. zmanjšale, temveč se bodo pod kraljem Petrom II. še okrepile. Naša vojska je element miru in bo vedno mogla izpolniti svojo nalogo. Pozdravlja zastopni-

Zdravilna zelišča,

korenine, cvetje, listje itd.
plača najbolje

J. LAVRIČ, 15, rue Grande Chaumiere, PARIS (6)

Ponudbe z vzorci c. i. f. Marseille in franko Paris